

- а) они описываются параллельно;
 - б) Л. Н. Толстой не показывает внутренней жизни персонажа;
 - в) события внешней жизни служат средством раскрытия внутреннего состояния;
 - г) события внутренней и внешней жизни взаимосвязаны.
9. С какой целью Л. Н. Толстой так подробно описывает бытовую сторону жизни героев?
- а) бытописание позволяет более глубоко раскрыть характер персонажей;
 - б) автор стремится познакомить читателя с обстановкой в доме;
 - в) Л. Н. Толстой с любовью описывает быт родной усадьбы [7, с. 86-88].

Таким образом, в методике преподавания детской литературы продолжают поиски эффективных путей и средств приобщения студентов к искусству слова в преемственной связи с изучением литературы в колледже. Методика изучения детской литературы, процесс усвоения искусства слова являются неотъемлемой частью мировой художественной культуры, история которой многогранна и многолика.

Литература

1. Рыбникова М. А. Очерки по методике литературного чтения: Пособие для учителя / М. А. Рыбникова. – 4-е изд., испр. – М.: Просвещение, 1985. – 288 с.; Литературное чтение в V-VII классах: Методическое пособие для учителя; под ред. В. В. Голубкова / Авторы Г. К. Бочаров, П. Г. Воробьев, В. В. Голубков, А. С. Елеонская, С. Ф. Елеонский, А. А. Липавев, Б. В. Рождественский, К. А. Славина, Г. П. Фирсов. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1950. – 452 с.
2. Богданова О. Ю. Методика преподавания литературы: Учебник для студентов педагогических вузов / О.С. Богданова, С. А. Леонов, В. Ф. Чертов / Под ред. О. Ю. Богдановой. – 3-е изд., стер. – М.: Академия, 2004. – 400 с.
3. Магомедова Д. М. Филологический анализ лирического стихотворения: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений / Д. М. Магомедова. – М.: Академия, 2004. – 192 с.
4. Николина Н. А. Филологический анализ текста: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений / Н. А. Николина. – М.: Академия, 2004. – 256 с.
5. Иванова О. А. Учимся читать художественную литературу: Программа. Тематическое планирование. Конспекты занятий. Для работы с детьми младшего и среднего дошкольного возраста / О. А. Иванова. – М.: Школьная пресса, 2004. – 80 с.
6. Петрухина Е. П. Диктанты по русскому языку: 10-11 классы / Е. П. Петрухина. – М.: Изд-во «Экзамен», 2005. – 192 с.
7. Оглоблина, Н. Н. Тесты по литературе. 5-11 классы / Н. Н. Оглоблина. – М.: ООО «Агентство «КРПА «Олимп»: ООО «Изд-во АСТ»: ООО «Изд-во Астрель», 2002. – 217 с.

Олександренко К. В.

ПИТАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблеми формування майбутнього фахівця, що відповідає умовам часу і демократичної держави, роблять актуальними питання розвитку іншомовної компетентності студентів, якості та технологій їхньої підготовки і зумовлюються гостротою рішення проблем, поставлених реформою вищої школи та широкомасштабними перетвореннями у системі вищої освіти на шляху до втілення ідей Болонського процесу.

Сьогодні поряд із економічними та правовими знаннями іноземні мови визнаються пріоритетним напрямком у сучасній освіті. Це багато у чому пов'язано із застосовуваними формами та способами практичної діяльності. Усе більш тісні зв'язки між країнами, розширення професійних контактів, комп'ютеризація сфери комунікації, інформатизація професійної діяльності, освіти і науки продемонстрували суспільству необхідний рівень іншомовної компетентності у нових умовах і викликали необхідність формування іншомовної комунікативної компетентності, тобто особистісної якості, що виражається у готовності й здатності діяти на основі іншомовних компетенцій у різних життєвих ситуаціях, у тому числі і у контексті професійної діяльності.

Під комунікацією у людському суспільстві мають на увазі спілкування (майже синонім у всіх мовах), обмін думками, знаннями, почуттями, схемами поведінки тощо. Відразу ж потрібно зазначити, що слово «обмін» у цьому випадку вживається метафорично.

Насправді, якщо ми обмінюємося ідеями, обмінюємося словами тощо, то не втрачаємо своїх слів, ми взаємно збагачуємося ідеями свого співрозмовника. Більш правильно (за внутрішньою формою терміна) говорити про те, що ми хочемо поділитися думками, розділити з кимось свої почуття тощо (порівн. англ. exchange і share).

Це – досить суттєве зауваження, що розділяє підхід до комунікації на дві парадигми: механістичну і діяльнісну. Під парадигмою маємо на увазі систему близьких поглядів цілого кола учених. У механістичній парадигмі під комунікацією розуміється однонаправлений процес кодування і передачі інформації від джерела і прийому інформації одержувачем повідомлення. У діяльній підході комунікація розуміється як спільна діяльність учасників комунікації (комунікантів), у ході якої виробляється загальний (до певної міри) погляд на речі й дії з ними. Для механістичного підходу характерний розгляд людини як механізму (механіцизм – «філософія заводної іграшки»), дії якої можуть бути описані певними кінцевими правилами, контекст зовнішнього середовища комунікації тут розглядається як шум, перешкода. Для іншого підходу характерні процесуальність, континуальність, контекстуальність. У цілому, останній підхід є більш близький до реального життя і більш гуманістичний.

Із позиції діяльнісного підходу комунікація – це складний, багатоплановий процес встановлення і розвитку контактів між людьми, викликаний потребами у спільній діяльності, і обмін, у тому числі і інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття і розуміння іншої людини [1, с. 244].

Концептуальний термін «комунікація» відноситься до поведінки, властивій тільки людині, і є процесом або продуктом процесу злиття генетично визначеного мовлення і культурологічно ідентифікованої мови. Людська комунікація може бути розглянута на трьох рівнях: внутрішньоособистісному (intrapersonal), міжособистісному (interpersonal: one-to-one) і масовій комунікації (person-to-persons). Поняття «комунікація» у сучасній мисленнєвій культурі представлено теоріями Ю. Хабермаса і Г. П. Щедровицького. Ю. Хабермас говорить про комунікативну діяльність, Г. П. Щедровицький – про мислекомунікації у системі мислєдіяльності.

Таке розуміння комунікації ґрунтується на методологічних положеннях, які визнають нерозривність суспільних і міжособистісних відносин, що означає зв'язок комунікації із системою професійної діяльності і відображає характер цих відносин у самій комунікації. Загальні психологічні закономірності процесів спілкування виступають у найбільш характерному, найбільш оголеному та найбільш доступному для дослідження вигляді і ґрунтуються на положенні про єдність спілкування і діяльності, яке припускає, що «будь-які форми спілкування є специфічними формами спільної діяльності людей» [2].

Поняття «комунікація» містить у собі когнітивний аспект, тобто спробу сприйняття і розуміння дій іншого індивідуума. Якщо комунікація інтенціональна, то у вузькому розумінні вона служить одній загальній меті – обміну інформацією або навіть обміну розумінням, що і є етимологічним поняттям самої комунікації «communicate – to make common or shared» [3].

Ми дотримуємося розуміння комунікації як цілеспрямованого процесу передачі інформації, у якому існують два більше учасники – мовець (адресант) і слухач (адресат) – і основна функція якого – обмін інформацією. У цьому зв'язку необхідно зазначити, що точка зору, при якій слухачий як комунікант є пасивною особою, видається хибною. М. М. Бахтін, критикуючи цю точку зору, зазначав, що поняття «слухачий» і «розуміючий» як партнери «мовця» є науковими фікціями. Справді, той, хто слухає, сприймаючи і розуміючи (мовне) значення мовлення, одночасно займає стосовно неї активну відповідну позицію: погоджується або не погоджується з нею (повністю або частково), доповнює, готується до виконання тощо. Звичайно, не завжди має місце безпосередньо наступна за висловленням голосна відповідь: активне відповідне розуміння почутого (наприклад, команди) може безпосередньо Реалізуватися у дії (виконання зрозумілого і прийнятого до виконання наказу або команди). І сам мовець налаштований на таке активне розуміння у відповідь: він чекає не пасивного розуміння, а відповіді, згоди, співчуття, заперечення, виконання тощо [5].

Під прагматичною інформацією ми розуміємо основний корпус знань, припущень, думок і почуттів, доступних індивідуумові на будь-якому рівні комунікації. Прагматична інформація мовця включає уявлення про прагматичну інформацію слухачого і, навпаки, того, хто відіграє важливу роль у вербальній комунікації. Таким чином, акт комунікації не є способом здійснення інтенції мовця, а є результатом взаємодії інтенції всіх (двох і більше) учасників комунікації. Хоча інтенція мовця переважно активна, спрямована зовні, а інтенція слухачого рецептивна, проте, комунікативний акт необхідно змінює тим або іншим способом психічний, ментальний стан як першого, так і другого. Адресат – така ж людина, як і мовець, і його інтенція у комунікативному акті не менш важлива, ніж інтенція мовця. Тільки при вдалій комбінації цих двох інтенцій (сприятливих для мовця) можливий очікуваний мовцем результат – здійснення адресатом тієї або іншої дії.

Відповідно до концепції О. М. Леонтєва, спілкування – це діяльність. У психологічному словнику комунікація, спілкування визначаються як «взаємодія двох або більше людей, що полягає в обміні між ними інформацією пізнавального або ефектно-оцінного характеру» [1]. Як бачимо, крім інформаційної функції у цьому випадку є наявною функція обміну ідеями, почуттями, настроями. У словнику з етики визначення даного поняття звучить таким чином: «спілкування – одна з форм людської взаємодії, завдяки якій індивіди творять один одного» [6]. У цьому визначенні переважає внутрішня духовна сутність спілкування. Для культурної людини духовне спілкування є найважливішою умовою його існування.

Праці С. Л. Рубінштейна, який глибоко проаналізував роль діяльності і спілкування людей у функціонуванні їхньої психіки, розумової діяльності – інтеріоризації, багато чого дають для розуміння психології особистості і міжособистісного спілкування. Вони сприяють системному науковому розумінню інформаційної основи комунікативної діяльності особистості [7, с.688].

Л. С. Виготський, який розробив культурно-історичну теорію розвитку психіки, розкрив роль діяльності людини і знакових систем, насамперед мовлення, у розвитку її психіки. Ідеї С. Л. Рубінштейна і Л. С. Виготського, розроблені ними діяльнісний підхід у психології і культурно-історичній теорії функціонування і розвитку психіки людини, одержали свій творчий розвиток у працях С. Д. Максименка, О. М. Леонтєва, О. Р. Лурії, А. В. Запорожця, Д. Б. Ельконіна, Б. Г. Ананьєва та інших вітчизняних учених. У їхніх роботах розглядаються проблеми як загальної, так і соціальної психології, у тому числі психології міжособистісного спілкування.

Довгий час у вітчизняній педагогіці аналізувалось лише поняття спілкування, а не комунікація, хоча вже у далекій давнині була визначена не тільки сутність комунікації, але й основні підходи до її вивчення, визначені ще Платоном у діалозі «Федр», який вперше називає способи обміну інформацією між людьми: мовлення, писемність [8, с. 24]. Багато важливих проблем були розглянуті Цицероном, який визначив основні завдання комунікації, а саме: доречність висловлень «що, де, як» [9, с. 52].

В. Д. Ширшов диференціює поняття комунікація і спілкування [10]. Виділяють формальну і неформальну, усну і письмову, міжособистісну і безособистісну, плановану і спонтанну комунікацію. Можна говорити про математичну, економічну, педагогічну і іншу комунікацію. В.Д. Ширшов висуває гіпотезу про те, що, скільки у природі і суспільстві існує видів і типів інформації, скільки шляхів і способів її циркуляції, стільки ж може бути й видів комунікації [10, с. 24].

Багато проблем психології комунікативного спілкування і міжособистісних відносин розглядаються у роботах Г. М. Андреевої, Б. Ф. Поршнева, Б. Д. Паригіна, А. К. Уледова, М. Г. Ярошевського та інших вчених. Так, М. Г. Ярошевський розглядає спілкування як психосоціальні стосунки між людьми, при якому відбувається безперервний «обмін реакціями» і «кожний з його учасників сприймає іншого як суб'єкт, здатний змінити свою поведінку залежно від внутрішніх психологічних установок особистості, що сприяє науковому розумінню проблем комунікації» [11].

Усе це має пряме відношення до формування спілкування, як і концепція про «психічні» або «психологічні» відносини між людьми, що характеризують особистість як активного суб'єкта з його селективним

характером внутрішніх переживань і зовнішніх дій, спрямованих на різні сторони об'єктивної дійсності [12], [13]. Рішення цих завдань відносяться до значних досягнень вітчизняної психології.

Глибока розробка проблем взаємозв'язку суспільних відносин людей і їхніх міжособистісних відносин, місця комунікації у системі зазначених відносин, аналіз структури спілкування, його комунікативної, інтерактивної і перцептивної сторін міститься у роботі Г. М. Андреевої [2]. С. Д. Максименко розглядає спілкування як одну з найважливіших умов розвитку суспільства й особистості [14]. У вітчизняній психології існує кілька підходів до розуміння спілкування. Ми дотримуємося принципу нерозривної єдності спілкування і діяльності. Р. С. Немов розглядає змістовну сторону спілкування як сукупність матеріальної, когнітивної, кондиційної, мотиваційної і діяльнісної складових [15, с. 433].

О. В. Селезньова визначає спілкування як специфічну діяльність у системі «суб'єкт-суб'єкт», засновану на русі психологічної інформації, спрямованої на ту або іншу зміну у свідомості або поведінці учасників спілкування, яка підвищує ступінь їх спільності при збереженні неповторної індивідуальності кожного [16]. Спілкування залишається таким лише доти, поки суб'єкт зберігає свою суб'єктивність у взаєминах із іншим суб'єктом, а останній орієнтується на свого партнера саме як на партнера у спільній діяльності, тобто як на суб'єкт, а не як на об'єкт.

Слід зазначити, що у більшості досліджень, присвячених проблемам спілкування поняття «спілкування» і «комунікативна діяльність» вживаються як тотожні. Так, М. І. Лісіна пропонує виділяти у спілкуванні як комунікативній діяльності наступні компоненти: предмет спілкування – інша людина, партнер по спілкуванню як суб'єкт; потребу у спілкуванні – прагнення людини до пізнання і оцінки інших людей, а через них і за їхню допомогою – до самопізнання і до самооцінки; комунікативні мотиви – те, заради чого використовується спілкування; дії спілкування – одиниці комунікативної діяльності, цілісний акт, адресований іншій людині і спрямований на неї як на свій об'єкт. Дві основні категорії дій спілкування – ініціативні акти і відповідні дії; завдання спілкування – ціль, на досягнення якої у даних конкретних умовах спрямовані різноманітні дії, що чиняться у процесі спілкування; засоби спілкування – операції, за допомогою яких здійснюються дії спілкування; продукти спілкування – утворення матеріального і духовного характеру, що створюються як результат спілкування.

Принципово важливою особливістю комунікативної діяльності є те, що вона так чи інакше стосується усіх структурних компонентів професійної праці фахівців класу «людина-людина», виступає у ролі головного засобу їхньої професійної діяльності, що не може бути замінена якими-небудь іншими засобами і без якої діяльність просто не може бути виконана. Комунікативна діяльність є чинником, що визначає якісні характеристики результату (продукту) професійної діяльності. Комунікативна діяльність розвивається за певним алгоритмом, детермінованим специфічними особливостями конкретного виду професійної діяльності. У межах відхилень, що допускаються вимогами професії, суб'єкт професії може (і повинен) реалізовувати у комунікативній діяльності власні комунікативні і інтерактивні здібності.

Аналіз психологічної літератури показує, що професійне спілкування багатofункціональне, воно припускає реалізацію наступних функцій: організація спільної діяльності, обмін думками, позиціями, досвідом (комунікативна); виникнення нового знання (гносеологічна); осмислення мотиваційної основи взаємодії, узгодження спільних зусиль (емотивна); співтворчість, що припускає наявність особистісного, морально-етичного компонента, формування системи цінностей, ідеалів (креативна).

Визначаючи спілкування як «взаємодію людей», змістом якого є взаємне пізнання і обмін інформацією за допомогою різних відносин, сприятливих для процесу спільної діяльності, В. М. Панфьоров виділив у ньому чотири моменти: зв'язок, взаємодія, пізнання, взаємовідносини, намітивши, відповідно, чотири підходи до вивчення спілкування: комунікативний, інформаційний, гностичний (пізнавальний) і регулятивний [17].

У цей час розповсюдженим є підхід, відповідно до якого у спілкуванні розглядаються комунікативна, інтерактивна і перцептивна сторони. Суттєвим є те, що всі ці функції у спілкуванні реалізуються одночасно.

Комунікативна сторона реалізується під час обміну інформацією, інтерактивна – в процесі регуляції взаємодії партнерів по спілкуванню за умови однозначності кодування і декодування ними знакових (вербальних, невербальних) систем спілкування, перцептивна ж – у «прочитанні» співрозмовника за рахунок таких психологічних механізмів, як порівняння, ідентифікація, аперцепція, рефлексія. Залежно від ступеня сформованості групи тих, хто навчається, може бути більше виявлена та або інша сторона цього процесу. Сторони спілкування одержують власне функціональне навантаження і розглядаються як такі, що реалізують різні функції спілкування.

Класифікація Б. Ф. Ломова є близькою до цієї класифікації. Учений виділяє наступні сторони спілкування: 1) інформаційно-комунікативну, що охоплює процеси прийому-передачі інформації; 2) регуляційно-комунікативну, пов'язану із взаємним корегуванням дій при здійсненні спільної діяльності; 3) афективно-комунікативну, що відноситься до емоційної сфери і відповідає потребам у зміні свого емоційного стану [18]. С. Ю. Головіна виділяє: 1) робочу інструментальну функцію спілкування; 2) синдикативну функцію; 3) трансляційну функцію; 4) функцію самовираження [19, с. 356].

Згідно із О. О. Брудним, у спілкуванні можуть бути виділені три початкові функції: активаційна – спонукання до дії; інтердиктивна – заборони, гальмування – («не можна-можна»); дестабілізуюча – погрози, образи тощо, і чотири основні функції спілкування: інструментальна – координація діяльності шляхом спілкування; синдикативна – створення спільності, групи; самовираження; трансляційна функція. Остання викликає особливий інтерес, тому що «ця функція лежить в основі навчання: через спілкування і відбувається навчання особистості як інструментальне, санкціоноване і організоване державою, так і власне індивідуально неформальне, що відбувається у процесі повторюваних контактів із людьми, здатними передавати даній особі свої знання і навички» [20, с. 34].

Варто зазначити, що питання мовної особистості широко досліджуються у психолінгвістиці, соціолінгвістиці у зв'язку зі значенням людського фактора в процесі породження мовлення, у механізмах експресивності, у зв'язку з його соціальною диференціацією й варіюванням. Ю. М. Караулов виділяє три рівні у теоретико-гносеологічній моделі мовної особистості: вербально-семантичний, лінгво-когнітивний і комунікаційний [21]. Ще більш детальний аналіз функцій спілкування дозволяє диференціювати контактну, інформаційну, спонукальну, координаційну.

Таким чином, ми можемо зазначити, що найчастіше у класифікаціях описуються комунікативні аспекти спілкування. Ділове спілкування, насамперед, ґрунтується на інформаційній, комунікативній і регулятивній стороні, включаючи і невербальні засоби спілкування. Отже, як показали проведені дослідження у руслі широкомасштабних змін у сфері лінгвістики, психології, соціології і методики викладання іноземних мов, пов'язаних з явищем комунікативності, з'явилося поняття «іншомовна комунікативна компетентність». Із проаналізованих нами джерел очевидно, що воно прийшло на зміну поняттю «лінгвістична компетентність» і розглядається в основному як сукупність лінгвістичного і прагматичного аспектів. Разом із тим, деякі автори розуміють іншомовну комунікативну компетентність як здатність знаходження адекватного ситуаціям взаємодії вербальних і невербальних засобів і способів формування і формулювання думки при її породженні та сприйнятті рідною і нерідною мовами [22; 23 та ін.]. О. Ю. Іскандарова розглядає іншомовну комунікативну компетентність як комплекс властивостей особистості, прагнення до якого створює найкращі умови мотивації навчально-пізнавального процесу, оскільки забезпечує оптимальну психологічну повноцінну взаємодію у процесі засобами іноземної мови [24].

У цілому аналіз дослідження розробленості проблеми іншомовної комунікативної компетентності у дослідженнях вітчизняних вчених показав, що проблеми комунікації, комунікативної діяльності, спілкування і комунікативної компетентності є актуальними для дослідження у різних галузях науки; термін «іншомовна комунікативна компетентність» є новим і на даний час продовжує активно розроблятися у педагогіці, психології, акмеології та інших науках. Разом із тим необхідним вбачається сформулювати поняття «іншомовна комунікативна компетентність» для його подальшого використання при навчанні іноземної мови.

Література

1. Психологический словарь. – М., 1987.
2. Андреева Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 378 с.
3. Chomsky N. Aspects of the theory of syntax. – Cambridge, 1965. – 216 p.
4. Литвинов В. П. О лингвистическом основании социальных наук // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. – Пятигорск, 1998. – № 3. – С. 10-14.
5. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – 423 с.
6. Словарь по этике / Под ред. И. С. Кона. – М.: Политиздат, 1981. – 431 с.
7. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер Ком, 1998. – 688 с.
8. Платон. Избранные диалоги. – М.: Наука, 1965. – 506 с.
9. Цицерон Марк Туллий. Из трактатов об ораторском искусстве / Об ораторском искусстве. – М.: Знание, 1973.
10. Ширшов В. Д. Педагогическая коммуникация: теория, опыт, проблемы. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т., 1994. – 128 с.
11. Ярошевский М. Г. Психология в XX столетии. – М.: ИПЛ, 1974. – 477 с.
12. Мясичев В. Н. Психология отношений. – М.: ИПП, 1995. – 336 с.
13. Леонтьев А. Н. Проблема деятельности в психологии // Вопросы философии. – 1972. – № 9. – С. 104-106.
14. Максименко С. Д. Психология в социальной та педагогичній практиці: методологія, методи, програми, процедури: Навчальний посібник для вищої школи. – К.: Наукова думка, 1998. – 224 с.
15. Немов Р. С. Психология. В 2 кн. Кн. 1: Общие основы психологии. – М.: Просвещение, 1994. – 576 с.
16. Селезнев Е. В. Общение как среда для саморазвития личности / Под общ. ред. А. А. Деркача. – М.: РАГС, 2002. – 192 с.
17. Панферов В. Н. Психология общения // Вопросы философии. – 1972. – № 7. – С. 162-165.
18. Ломов Б. Ф. Общение как проблема общей психологии. // Методологические проблемы социальной психологии. – М.: Наука, 1975. – С. 124-134.
19. Словарь практического психолога / Сост. С. Ю. Головин. – Минск.: Харвест, 1997. – 800 с.
20. Брудный А. А. К теории коммуникативного воздействия // Теоретические и методологические проблемы социальной психологии. – М., 1977. – 68 с.
21. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. Изд. 2-ое. – М., 2002. – 261 с.
22. Богданов В. В. Коммуникативная компетенция и коммуникативное лидерство // Язык, дискурс и личность. – Тверь, 1990. – С. 26-31.
23. Жумаева Л. А. Теоретические основы иноязычной профессиональной компетентности специалиста культуры. – М.: ГГУКИ, 2001. – С. 20-22.
24. Искандарова О. Ю. Проблемы теории и практики формирования иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности специалиста / О. Ю. Искандарова. – Башк. гос. мед. ун-т, Башк. пед. ин-т. – 259 с.

Ольховська Н. С.

ВИДИ РЕЛЯЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ І КОНЦЕПТИ В ДРАМАТУРГІЧНИХ ТЕКСТАХ ТОМАСА БЕРНГАРДА

Визначення лінгвістичного статусу драматургічного тексту (ДТ), зокрема в п'єсах Т. Бернгарда, як системи взаємопов'язаних прагматичних, комунікативних, стилістичних та когнітивних параметрів є неповним без встановлення лінгвістичного статусу реляційного потенціалу персонажа (РПП), зв'язку реляційного потенціалу (РП) з концептами ДТ.

Актуальність визначається важливістю всебічного аналізу типології текстів та потребою суто лінгвістичних системних дослідженнях ДТ Т. Бернгарда. Дослідження текстів п'єс Т. Бернгарда дозволяють більш заглиблено вивчити прагматику мовлення персонажів і загальну організацію комунікативної діяльності персонажів у драмах.

Для уточнення лінгвістичного статусу уведеного Ч. Осгудом і використаного А. Модем поняття «реляційний потенціал (РП)» [1: 174], дамо наше визначення: реляційний потенціал персонажа (РПП) – це сукупність мовленнєвих актів певної діючої особи драми, відібрана з загального масиву її МА за будь-якою однією ознакою (видом) комунікативної діяльності.